

Plaats maken voor het water

Jean-Paul Vugts werkt als rentmeester aan een van de grootste ruimtelijke transitie in Nederland: het Grensmaasproject. Hij probeert daar tientallen boerenbedrijven een nieuwe toekomst te geven. En dat moet veelal buiten het 1.100 hectare grote projectgebied gebeuren.

Jean-Paul Vugts in de Visserweert bij Born die momenteel wordt afgegraven.

Het is een ruimtelijke transitie van maar liefst 1.100 hectare. Agrariërs maken plaats voor rivierverruiming en natuur langs de Grensmaas, het 43 kilometer lange stuk onbevaarbare Maas dat Nederland van België scheidt. De beroemde 'hoogwaterdorpen' Itteren en Borgharen liggen er en de toekomst van het gebied is dan ook lang onderwerp van discussie geweest: hoe kunnen we dit deel van Zuid-Limburg veiliger maken, zeker gezien de te verwachten klimaatveranderingen? In 2008 is definitief besloten om het project uit te voeren. Als het straks klaar is, levert het tienduizenden gezinnen langs de Maas beduidend meer bescherming op tegen hoogwater. Het risico op een overstroming wordt vijf keer zo klein door verbreding van het stroombed van de Maas en verlaging van de oevers. Bovendien krijgt Zuid-Limburg een nieuw natuurgebied langs de rivier van zo'n duizend hectare. De werkzaamheden worden betaald met de winning en verkoop van 54 miljoen ton grind en kosten de belastingbetaler niets.

Verhuizen

De uitvoering is in 2008 van start gegaan in Itteren. Inmiddels zijn de locaties Borgharen en Geulle aan de Maas klaar. In beide dorpen heeft de rivier aanzienlijk meer ruimte gekregen. De dekgrondbergingen (grindputten) zijn weer aangevuld en de bevolking kan genieten van de ontluikende natuur. Jean-Paul Vugts van bureau Gloudemans in Rosmalen is rentmeester in het

project dat wordt uitgevoerd door een privaat consortium van grindbedrijven, aannemers en Natuurmonumenten. Aan Vugts de taak om gronden en agrarische bedrijven aan te kopen en de agrariërs zo nodig en zo mogelijk elders een alternatief te bieden. "Er wordt veel gevraagd van de mensen in dit gebied, vind ik. Ten eerste moeten mensen, of ze dat nu leuk vinden of niet, verhuizen met hun bedrijven. Het projectgebied ligt ingeklemd tussen de Maas en het Julianakanaal. Ik heb mensen gesproken die hun hele leven slechts een enkele keer aan de oostkant van het kanaal zijn geweest. Die mensen moet ik vertellen dat ze aan de overkant moeten gaan wonen en werken. Natuurlijk zijn dat soms heel heftige gesprekken."

"Nog steeds zijn er mensen die de nut- en noodzaakdiscussie van het project willen aangaan. Ook al is daar nu echt niets meer aan te doen: ruimte voor die discussie moet er zijn. En daarnaast gaan de gesprekken over het nieuwe landschap. Bestaande wegen worden omgelegd of verdwijnen. Twee dorpen komen op een eiland te liggen. En dan natuurlijk nog de overlast die het hele project de komende jaren met zich meebrengt. We hebben bijvoorbeeld enkele havens langs het Julianakanaal aangelegd voor de afvoer van het grind. Je kunt je voorstellen dat het landschap er tijdelijk heel anders uit komt te zien en dat het de nodige overlast geeft. Maar ook die proberen we te beperken door bijvoorbeeld tijdelijke wegen en geluidswallen aan te leggen en meerdere keren per dag te sproeien met water tegen overlast van stof. Van mijn voorganger weet ik dat er jaren geleden erg veel weerstand was tegen het project, maar mede door heel open en eerlijk te communiceren, zijn we erin geslaagd om de meeste weerstand weg te nemen en is er nu een veel opener en meewerkende sfeer ontstaan. En natuurlijk ondersteunen we diverse lokaal-maatschappelijke verenigingen en instellingen, zoals de schutterij: een heel belangrijk cultureel en sportief festival in Limburg waar wij op verzoek onze grond voor ter beschikking stellen."

Grondmarkt in Zuid-Limburg

Het werk van Vugts beperkt zich niet tot het projectgebied zelf. Behalve grond kopen voor bijvoorbeeld de aanvoerwegen, koopt hij ook eigenlijk in heel Zuid-Limburg zodat hij de vertrekkende agrariërs iets te bieden heeft. "Je kunt wel zeggen dat het Grensmaasproject momenteel de belangrijkste grondmotor is voor heel Zuid-Limburg. In het projectgebied zelf is alle ruilgrond helemaal op, daar hebben we dus niets meer te bieden. Logisch want er blijft relatief ook weinig landbouw in het projectgebied over als het project straks klaar is. Mensen die in het gebied zouden willen blijven boeren, moeten we nu dan eigenlijk ook bijna altijd teleurstellen: als ze door willen boeren, zal dat echt elders in Limburg moeten. En als er dan toevallig toch nog ergens een stukje vrijkomt, hebben we afgesproken dat dit altijd naar een van de zittende agrariërs gaat. Het is een enorm project, maar in deze fase is alles gericht op de grondverwerving. Die bepaalt momenteel de snelheid waarmee het project door kan gaan. En natuurlijk heb je ook in dit geïsoleerde gebied de bekende familieruzies, de niet te vinden eigenaren, de koppigen, de meegaanden. Dat maakt het tot een heel bijzonder maar interessant project." •

foto Geert van Duijnhoven